

Overvåking av elvemuslinger i Kvernsjøelva, Indre Fosen

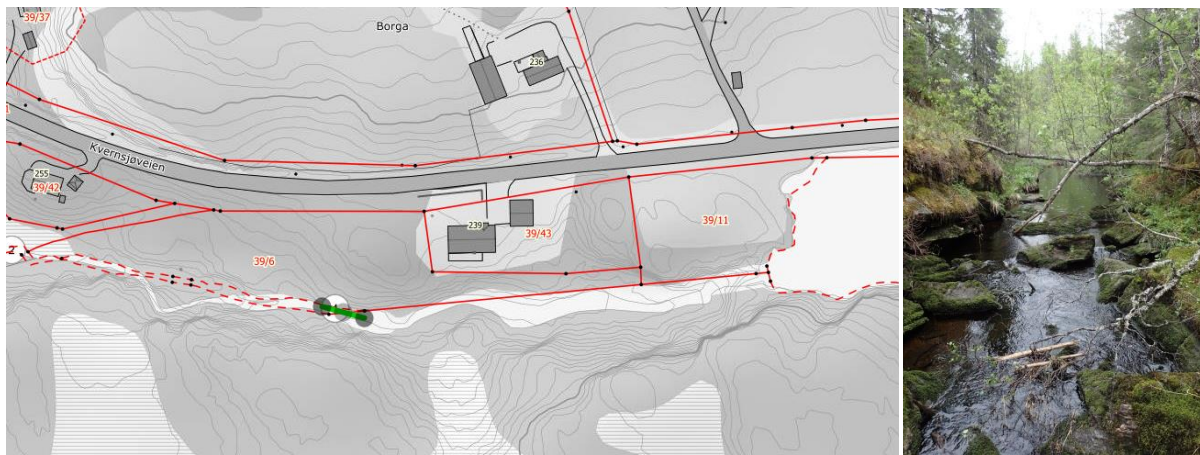
Jurgen Wegter 2019

Kvernsjøelva er den øverste delen i vassdraget av det som er lagt inn som lokalitet «Rissastraumen» i basen.

Overvåking

Hele strekningen med forekomst av elvemuslinger overvåkes gjennom jevne besøk for å kartlegge mulige inngrep og endringer i forholdene.

En strekning på ca 10 meters lengde har blitt valgt ut for å overvåke bestanden (tellestripe) (fra N: 63° 33.859' Ø: 10° 08.276' til N: 63° 33.858' Ø: 10° 08.296').

Figur 1 Tellestripen i Kvernsjøelva (grønn)

Her ble det 16.07.2019 telt **288** individer. I tillegg til mange eldre individer (største var på 12,5 cm) ble det også funnet en del unge med en lengde på ca 3-3,5 cm. Det ble også funnet et tomt skall med lengde 4,5 cm. Stripen telles hvert år/annen hvert år.

Ikke langt fra veien fører en sti (opprinnelig den gamle veien mot Hermstad)) innover og krysser elva. I sommer ble gangbroen fornyet. Like etter ble det funnet en død musling med knust skall i bekken. Det er usikkert om noen har tråkket ned i bekken i forbindelse med arbeid med broen eller om noen intensjonelt har åpnet muslingen. Skaden tyder kanskje mest i retning av sistnevnte.

Figur 2 Død musling med ødelagt skall

Stedet ved broen er en naturlig pauseplass for mange turgjengere og under varme dager er det nok flere som blir fristet til å vasse dere.

Tidligere har også overgangen ved siden av broen vært brukt av rytterne.

Figur 3 Funn av seks tomme skall i en liten naturlig vik

Litt lenger nedstrøms fra broen ble det funnet en mindre samling med tomme skall (6 stk), for det meste oppløst, i en liten naturlig vik i bekkefareet. Det virker som dette er et naturlig sted for tomme skall å havne under stor vannføre.

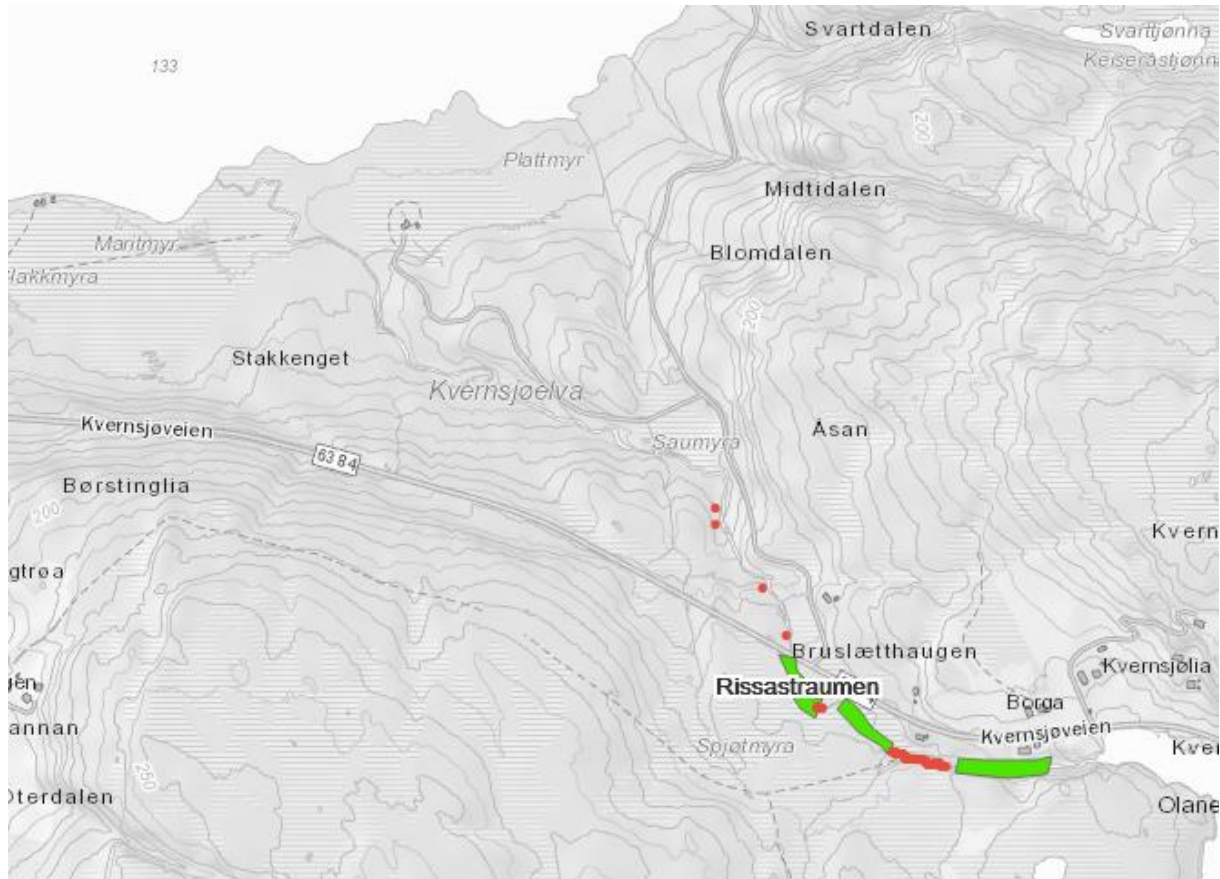
Et informasjonsskilt ved stien/broen hadde vært fordelaktig (se ny søknad for 2020).

Kartlegging av forekomst og mulig hinder/negative momenter

Forekomst

Under kartleggingsarbeidet ble det tatt utgangspunkt å se etter elvemuslinger i hele traseen fra utløpet av Kvernsjøen til Åmundvannet.

Figur 4 Kart som viser tidligere registrerte forekomster (grønn) og nye funn(rød)

Traseen mellom utløp av Kvernsjøen og veien (se kart) har flere forekomster enn de som er finnes inn i basen. Også søk langs traseen fra veien og ned til Åmundvannet har gitt funn av enkelt individer hvor det nordligste ble funnet like nedenfor fossen ved den restene etter kraftstasjon. På befaringsstidspunktet var det det høy vannføre og sol og dermed kan en del individer blitt oversett. Det har også blitt funnet en del tomme skall, men disse kan godt ha kommet fra lenger opp i elva ved stor vannføre.

Nedenfor fossen ble det ikke funnet muslinger under befaringen. Her har det blitt fjernet skog helt inn til elvekanten i nyere tid, noe som kan ha fått negative konsekvenser, men det er usikkert om hogsten ble utført før eller etter første registrering. Lenger ned mot Åmundvannet finnes et parti som er dypere og som vil bli undersøkt nærmere med nødvendig utstyr i neste sesong.

Det ble i tillegg utført søk høyere opp i vassdraget i bekken fra Grønnlitjøna til Store Kvernsjøen og bekken mellom Store Kvernsjøen og Lille Kvernsjøen. I begge finnes demninger. Ingen elvemuslinger ble funnet.

Hinder/negative momenter

Det gamle kvernhuset har i nyere tid rast sammen noe som har gjort at mye plank og tømmer har havnet i elva. Under feltarbeid i 2019 ble det fastslått at dette stedvis danner vandringshinder for ørretbestanden som finnes her. Fra elvas innløp ved store kvensjøen til nedenfor fossen finnes mange rester etter rørgang ifm vannturbiner som ble etablert her under 1900-tallet og ulike kvern fra både eldre og nyere tid. Det ble bl a funnet grunnmur etter et eldre og mindre kvernhus samt en mindre møllestein. Nyere tids inngrep har ført til at innløpet som er begrenset og har fall fra sjøen fremstår som et hinder for ørreten å komme tilbake til sjøen fra elva. Videre ligger restene etter rørgangene (jernringer og plank) stedvis i elva .

Figur 5 Ruinen etter kvernhuset

Det har blitt påvist en del ørret i bekken(se bilde) under feltarbeid, men både innløp med fall, ruinrester og fossen nedenfor danner et system hvor det er begrenset for vandring.

Vurdering av tiltak

For å åpne opp løpet under ruinen ble det fjernet en del plank/tømmer i sommer. Dette arbeidet bør følges opp fortløpende siden det ved stor vannføre lett kan tettes igjen. Ruinen er ustabil. Et større ryddearbeid er på planstadiet.

Figur 6 Rester etter de gamle rørgangene til kraftverk og mølle

Også restene etter rørgangene kan stedvis fjernes fra elva for å gjøre elvegrusen tilgjengelig for muslingene.

Nedenfor bolighuset er det tett kratt ved elva og området her skal undersøkes/kartlegges nærmere i 2020. En del søppel var også synlig (aluminiumsbokser og bildekk) og vil bli fjernet i 2020.

Jurgen Wegter

Kvernsjøveien 30

7125 VANVIKAN

wegter@online.no

